

Odborná verejnosc' musí o kultúre hovoriť z ulice, pretože na ministerstve kultúry pred ňou zatvárajú dvere

Ministerstvo kultúry na dnes zvolalo tlačovú konferenciu s názvom „Šafárenie v Audiovizuálnom fonde a iné skutočnosti“. Namiesto konkrétnych skutočností o hospodárení Audiovizuálneho fondu sa však ministerka Šimkovičová, štátny tajomník Bernaťák, poslanec Michelko a generálny tajomník služobného úradu Machala venovali opäť manipulácii, zavádzaniu a forsírovaniu rýdzo subjektívnych vkusových hodnôt, podsúvaných pod rúškom falošného vlastenectva. Tlačová konferencia, ktorú ministerstvo kultúry oznámilo len v pondelok ráno prostredníctvom TASR a vstup na ňu podmienilo novinárskou akreditáciou, je takisto príkladom selektívnej ochoty komunikovať, hraničiacej s bojkotom „nepohodlných“ médií zo strany orgánu verejnej moci.

Hlavným argumentom legitimizujúcim snahu ministerstva o mocenské ovládnutie kultúrnych fondov má byť posilnenie kontroly štátu s cieľom dosiahnutia väčšej transparentnosti a férovosti prerozdelenia verejných financií v oblasti kultúry a umenia. V skutočnosti však má ísť o ovládnutie mechanizmov redistribúcie verejných zdrojov prostredníctvom vytvárania falošného dojmu o ich uzurpovaní malou skupinou ľudí, ktorí nectia národné hodnoty.

Namiesto analýz postavených na dátach a argumentoch preto ministerka a jej ekipa opäť účelovo zavádzajú. Ministerka a poslanec Michelko odhalili svoje skutočné pohnútky počas tlačovej konferencie. Rozsiahlo sa venovali viacerým podporeným projektom, ktoré sa snažili očierňovať, a naopak vyzdvihovali bližšie nešpecifikované projekty, ktoré verejné fondy nepodporili. O podpore z verejných zdrojov však nemajú rozhodovať čelní predstavitelia a predstaviťky ministerstva na základe svojho vkusu, ale odborné komisie na základe jasných kritérií. Hodnotenie projektov odbornými komisiami na základe týchto záväzných kritérií je verejne dostupné.

Michelko z pozície opakovane neúspešného žiadateľa o podporu FPU vyjadril výhrady voči dielu, v ktorom sa „grgá, prdí a onanuje“ a naopak, uviedol príklad publikácie, ktorú napriek jej údajným kvalitám komisia FPU nepodporila. O akú publikáciu išlo, ani aké boli jej kvality, však Michelko nešpecifikoval. Opätovne zamíchal tiež skutočnosť, že o podpore rozhodujú odborné komisie bodovým hodnotením na základe jasne stanovených kritérií. Protestujeme proti ustavičným útokom spochybňujúcim odbornosť komisií umeleckých fondov. Samotní členovia a členky platformy Otvorená Kultúra! sa tiež viackrát neúspešne uchádzali o dotácie z umeleckých fondov – či už kvôli nedostatku financií v rozpočtoch fondov, alebo pre nedostatočnú kvalitu projektov. Napriek tomu veríme, že komisie zložené z odborníkov a odborníčok v konkrétnych oblastiach predstavujú fungujúci model hodnotenia žiadostí o dotácie a sú dôležitým pilierom nezávislosti fondov.

Michelkovo tvrdenie, že posilnenie kontroly štátu je nevyhnutné kvôli tomu, že v súčasnosti ministerstvo nemá žiadny dosah na pridelovanie dotácií z FPU, nedávno vyvrátilo samotné vedenie FPU: „Okrem kontroly nad orgánmi fondu ovplyvňuje ministerstvo aj samotnú podpornú činnosť. Stanovuje napríklad priority podpory. Je navyše oprávnené určiť, že až 20 % z príspevku do fondu bude prednostne použitých na podporu priorít určených ministerstvom. Ministerstvo využilo túto možnosť v histórii FPU iba raz. V neposlednom rade môže ministerstvo fondu vyčleniť mimoriadne prostriedky, ktoré budú poskytnuté na oblasť a aktivity, ktoré

priamo určí.“

Ministerka Šimkovičová tiež oznámila, že pracovné miesta štyridsiaticich zamestnancov a zamestnankýň Pamiatkového úradu ministerstvo nezruší, čo veľmi vítame. Rušenie pamiatkových úradov, rovnako ako aj ich reštrukturalizáciu a presunutie pod Maticu slovenskú označila za dezinformácie, avšak neprezentovala žiadnu jasnú víziu, ktorú ministerstvo vo vzťahu k týmto kľúčovým inštitúciám ochrany kultúrneho dedičstva plánuje rozvíjať. Konkrétne dôvody a zámery novelizácie Zákona o ochrane pamiatkového fondu ministerstvo neupresnilo, odvolávajúc sa len na abstraktnú „nutnosť“. Rovnako vágne boli prezentované aj vízie reorganizácie fondov „podľa českého modelu“.

Zástupcovia a zástupkyne ministerstva tak v súlade s clickbaitovým, ale ničnehovoriacim názvom tlačovej konferencie vôbec neupresnili, prostredníctvom akých mechanizmov chce ministerstvo dosiahnuť väčšiu kontrolu nad redistribúciou verejných zdrojov, len znovu odvádzali pozornosť na partikularity a konkrétosti vytrhnuté z kontextu. Stratégia účelového zavádzania namiesto transparentnej diskusie bude zrejme charakteristickou črtou tohto vedenia rezortu. Je nutné sa na ňu pripraviť, ale bolo by kontraproduktívne prísúpiť na ňu a viesť diskusiu na tejto úrovni. Otvorená Kultúra! bude naďalej poukazovať na systémové nedostatky vo vedení ministerstva kultúry, netransparentné praktiky a aroganciu vo výkone moci.

Vyzývame ministerstvo kultúry, aby skoncovalo s nevkusnou a neodbornou kampaňou a namiesto štvania verejnosti proti ľuďom pôsobiacim v umení a kultúre prizvalo odbornú verejnosť k diskusii o tom, kde je priestor na skutočné zlepšenie fungovania kultúrnych fondov. Zatiaľ to totiž vyzerá tak, že ministerka komunikuje iba s umelcami, ktorí ju podporujú a nosia jej kvety. My sme jej v pondelok priniesli 188 494 podpisov vyzývajúcich na odstúpenie a založili platformu Otvorená Kultúra! ku ktorej sa počas prvých dní pridalo viac ako 230 inštitúcií a 1 400 jednotlivcov z kultúrnej sféry.

Kontakt:

otvorenakultura@gmail.com